

**CERTESES I INCERTESES DE L'ECONOMIA
EUROPEA AVUI**

**Conferència pronunciada pel
Sr. Carles A. Gasòliba en el
Circulo Financiero
Barcelona, 7 de març de 1991.**

CERTESES I INCERTESES DE L'ECONOMIA EUROPEA D'AVUI

0. Introducció

1. Certeses de l'economia europea.

1.1. Importància de l'economia europea.

1.2. Assoliment del mercat interior de 1993.

2. Incertesa del moment actual.

2.1. Convergència entre les polítiques econòmiques dels Estats membres: falta de consens per a l'assoliment d'una nova etapa UEM.

2.2. La Comunitat i el comerç internacional: dificultats en les negociacions del GATT i la reforma de la PAC.

2.3. Procés de democratització dels països de l'Est: dificultats d'adaptació de les estructures econòmiques i problemes de finançament (BERD).

2.4. Possible ampliació de la Comunitat i possible creació d'una zona de lliure comerç entre Estats Units, Mèxic i Canadà: la importància de la integració econòmica.

3. Una perspectiva cap al futur: la consolidació de la CE com a potència mundial.

3.1. Mantenir un clima d'estabilitat i creixement.

3.2. Desenvolupar el potencial de la Comunitat.

3.3. Reforçar la convergència de les polítiques macroeconòmiques.

4. Conclusions.

1. CERTESES DE L'ECONOMIA EUROPEA

0. Introducció

La Guerra del Golf ha mostrat que la Comunitat Europea és un gegant econòmic però un nan polític si a la llarga, aquest nan resulta que no ho és, que és simplement un infant que pot arribar a tenir la mateixa alçada i corpulència que la que ha arribat a tenir la Comunitat Europea en l'àmbit econòmic això ja es veurà i en tot cas no és l'objectiu principal de la meua intervenció avui.

L'objectiu principal d'aquesta intervenció és recordar que la Comunitat Europea ha sabut situar-se com una de les àrees econòmiques decisives a nivell internacional, que tenim a molts pocs mesos a la vista la realització del Mercat Interior Europeu, que ja és un actiu adquirit i en relació al qual i a les transformacions que aquesta realitat ens exigeix, crec que no estem encara prou mentalitzats i que està endegat un procés molt important per tenir una autèntica Unió Econòmica i Monetària a realitzar en el llarg d'aquesta dècada.

En aquest context parlem de la certesa, del que avui és i representa l'economia en el context internacional.

1.1. Importància de l'economia europea.

La Comunitat europea és avui l'àrea econòmica més poblada del món després de l'Índia i la Xina. Té 340 milions d'habitants, 90 milions més que els Estats Units d'Amèrica i 215 milions més que el Japó. En el curs dels darrers anys, l'evolució de la població de la CE ha estat marcada per un alentiment dels ritmes de creixement, tal situació ha estat provocada, d'una banda, per un moviment generalitzat a la baixa de la taxa de natalitat, i d'altra, per una disminució important de les immigracions provinents d'altres països. Malgrat aquest alentiment, la reunificació alemanya ha fet que acabéssim la dècada dels 90 amb un augment del potencial humà.

Pel que fa a l'evolució de l'ocupació, des de 1987, la variació anual en percentatge de l'ocupació ha estat superior a l'1%, fet que permet compensar les pèrdues de llocs de treball de començament d'aquesta dècada. La població activa s'eleva a un 43% de la població total i en els últims anys ha augmentat de manera significativa com a conseqüència de l'estructura per edats de la població europea.

Per aquesta raó, després d'haver-se recuperat del xoc dels preus del petroli de 1979-1980, la progressió del PIB ha anat en augment, fins assolir una taxa de creixement de més del 3% per any. L'any 1990, el seu PIB s'elevà a 4,7 bilions d'ecu, sent de 2,2 bilions d'ecu deu anys abans, lleugerament inferior al PIB dels Estats Units (5,1 bilions d'ecu) i gairebé el doble del PIB japonès. La dimensió

econòmica de la Comunitat representa un quart del PIB mundial i és de tal dimensió, que les perspectives de creixement depenen essencialment del seu propi dinamisme.

Estats Units, per la seva banda, encara que representa un altre 25% del PIB mundial, només participa d'un 14% de les exportacions mundials, en front de la participació de la Comunitat que és d'una quarta part d'aquestes exportacions, essent la primera potència comercial a nivell mundial. Japó, per la seva banda, representa un 13,5% del PIB mundial i participa d'un 12% de les exportacions mundials.

En un món cada vegada més integrat, la Comunitat té un gran interès perquè aquest marc internacional que li és favorable, sigui preservat per tal de tenir-hi un important paper a jugar.

Pel que fa a l'educació, malgrat que la població escolar europea és menys nombrosa que fa deu anys, les dades sobre els efectius escolars i universitaris demostren que s'assisteix a l'escola durant més temps i en una proporció cada vegada més gran. En el total de la Comunitat, les dades assenyalen que una proporció del 22% de la població total és població escolar i universitària. Durant el curs 1970-71, els joves europeus escolaritzats representaven un 18,8% i avui les últimes xifres disponibles calculen que un 26,6% dels joves europeus més grans de 19 anys han rebut una educació superior. Aquest potencial educatiu representa una certesa pel que fa al futur de la Comunitat i a la millor formació que hauran rebut els futurs agents econòmics.

Pel que fa a la recerca i al nivell tecnològic de la Comunitat, aquest ha estat durant molt de temps sotmès als esforços no coordinats dels Estats i aquest fet ha provocat múltiples solapaments que han tingut com a resultat una pèrdua d'eficiència. És per això que el percentatge en R+D, ha estat menys elevat a Europa durant els últims anys. Si més no, l'esforç en recerca i la millor utilització d'aquest (coordinació, cooperació...) ha fet que la despesa interior bruta en R+D sense incloure les despeses en defensa, es repartís en un 32% del total a la Comunitat, un 46% als Estats Units i un 22% al Japó.

En milions d'ecu, les últimes xifres assenyalen que la Comunitat destinà 24.796 milions d'ecu per finançar crèdits d'R+D.

Finalment, el potencial de la Comunitat es desprèn també, a més del pes del seu comerç exterior, del seu nivell d'educació i del seu potencial tecnològic, del seu potencial energètic i del seu potencial financer. Pel que fa a la producció d'energia primària, la Comunitat produí segons les últimes dades, un total de 600 milions de tones de petroli, quan deu anys abans en produïa 475. Respecte al consum interior d'energia les xifres no han variat gaire en els darrers deu anys, i el consum es situa en 1.062 milions de tones. Aquestes xifres evidencien una reducció de la dependència energètica important. Les importacions netes de petroli han passat de 538.294 milions de tones a 353.571 milions.

En l'aspecte financer, en el conjunt de l'Europa comunitària, el nombre

d'institucions financeres se situa als volts de 9.800. Si comparem amb els Estats Units, pel que fa al nombre de bancs americans veritablement independents, la xifra ha baixat des de de 13.400, a mitjans dels anys seixanta, fins a 12.700 al 1980. A les acaballes del 1988 la xifra se situava també en 9.800 bancs.

La dimensió econòmica del sector financer, segons el valor afegit brut en % sobre el PIB és diferent segons països. Mentre que a Gran Bretanya representa un 11,8%, a França, un 4,3%. Malgrat aquestes diferències a nivell estatal, al 1986, el rànking dels 200 primers bancs mundials assenyalava que 46 són japonesos amb un actiu de 79,4 mil milions de \$, 38 americans amb un actiu de 75,6 mil milions i 75 eren comunitaris amb un actiu total de 158 mil milions. Les preses de control, tant via fusió o absorció, han anat en augment en tota la Comunitat i aquesta ha estat especialment important en el sector bancari, on s'han multiplicat des de 1986. Respecte al sector d'assegurances, trobem dins el rànking dels deu primers grups segons el total de primes d'assegurança, tres grups japonesos, sis grups americans i un sol grup europeu. Malgrat aquestes dades, si considerem el sector financer en conjunt, el mercat europeu és tan o més important que el mercat americà, i les operacions de fusió i absorció dels països no comunitaris, no representen més que un 56% del valor afegit total de les operacions del mercat europeu.

Finalment, són de remarcar les dades sobre el grau de concentració bancària ("bancarització") tan diferents a l'Europa comunitària i als Estats Units. Mentre la quota de mercat de les cinc entitats més importants de la CEE és elevada (30-40%) i amb tendència cap a nivells més alts, als Estats Units aquesta quota és molt més reduïda (10%). D'aquesta manera com més gran és el marge per interessos, les entitats de crèdit tendeixen a oferir una qualitat més alta de serveis bancaris i la densitat de la xarxa d'oficines bancàries (mesurada pel nombre d'habitants per agència) tendeix a augmentar.

Quan es parla de la importància de l'economia europea, no es pot deixar de parlar dels èxits aconseguits des de 1979 amb la creació del Sistema Monetari Europeu quant a reducció de les fluctuacions del tipus de canvi de les monedes que hi pertanyen, per una banda, i la convergència a la baixa de la inflació, per una altra.

En conjunt el sistema monetari Europeu ha aconseguit els objectius pels quals es va concebre, malgrat que ha demostrat ser un sistema asimètric. El pes de les intervencions ha recaigut sobre les monedes més febles, i les línies de finançament han estat limitades quant a la seva quantia. L'objectiu del mercat interior previst per al començament de 1993 ha mostrat la insuficiència dels instruments d'estabilitat monetària vigents a Europa, i per aquesta raó, l'assoliment d'un mercat únic europeu, amb la plena integració dels mercats financers i la lliure circulació de capitals ha comportat la necessitat d'augmentar la cooperació econòmica entre els Estats i per tant l'elaboració del projecte d'unió econòmica i monetària.

1.2. Assoliment del mercat interior de 1993: estratègia de canvi global.

La Comunitat Europea es va comprometre l'any 1985, amb l'aprovació del Llibre blanc, a portar a terme un procés d'integració econòmica que ha de representar una modernització fonamental no tan sols per al conjunt de la Comunitat, sinó també per als Estats membres que l'han avalat per l'Acta Única Europea de 1987. Mercè a aquesta i als nous mecanismes de decisió que comporta, que donen un marge de maniobra més gran a la presa de decisions, les quasi 300 propostes que preveia el Llibre blanc han estat presentades per la Comissió i dues terceres parts han estat aprovades pel Consell de Ministres. A més de correspondre a les institucions europees aconseguir la lliure circulació de persones, mercaderies, capitals i serveis creant les condicions per a la supressió dels controls físics, tècnics i fiscals a les fronteres el 31 de desembre de 1992, és també la seva responsabilitat, dotar el nou espai europeu dels instruments necessaris per extreure els màxims avantatges de la nova dimensió del mercat, és a dir d'instruments de cooperació industrial, de cohesió econòmica i social i d'una política comercial oberta i dinàmica.

L'obertura de les fronteres té com objectiu últim augmentar la competència i aconseguir guanys econòmics atès la més gran eficiència i especialització de la producció així com l'augment del ventall en l'elecció per part del consumidor. A més, nombroses accions de desreglamentació preses per part dels Estats membres amb l'objectiu de millorar el funcionament dels mercats privats, completen l'estratègia del mercat interior mitjançant diferents formes de cooperació i de solidaritat.

L'objectiu de les accions en matèria de recerca i de desenvolupament tecnològic és buscar la col·laboració entre les empreses i per tant es situa dins d'aquesta línia. Així mateix, l'objectiu dels fons estructurals que augmenta la dotació de recursos per a les regions menys desenvolupades o la dimensió social del mercat interior que proposa algunes regles mínimes de política social i del treball. En conjunt, l'equilibri entre competència i solidaritat reflexa la realitat per la qual el mercat privat no aconsegueix sempre la perfecció i que les seves mancances o imperfeccions justifiquen la intervenció pública.

La complementarietat entre les accions estatals i comunitàries té conseqüències importants i per això és necessari i urgent, la transposició de les normes comunitàries a la normativa de les administracions dels Estats membres on darrerament la Comissió ha posat un èmfasi especial. Hi ha lligams tècnics inevitables entre les accions de la Comunitat que es desprenen del Llibre Blanc sobre l'assoliment del mercat interior i les polítiques de reglamentació d'aquelles administracions. Un exemple podria ser la integració del mercat financer. Aquesta es desprèn de l'aprovació de la 2a directriu bancària el desembre de 1989, l'objectiu de la qual era la coordinació de les legislacions bancàries dels diferents Estats membres, la llibertat d'establiment arreu de la Comunitat i la llibertat de prestació de serveis bancaris més enllà de les fronteres estatals, sense necessitat de tenir sucursal oberta en un altre país. Aquesta directriu, que serà d'aplicació, per totat la Comunitat, a partir de l'1 de gener de 1993, és la base, juntament amb la directriu sobre lliure circulació de capitals, de la integració del mercat financer. Els principis bàsics són l'autorització única, el reconeixement mutu i la vigilància i supervisió per part de l'Estat d'origen. La plena integració del mercat financer no

implica, doncs, solament la transposició de les directrius comunitàries, sinó també un seguiment efectuat per part de reglamentacions nacionals més detallades.

Pel que fa a l'eliminació de les fronteres tècniques, conseqüència de les diferents legislacions quant a normes tècniques, controls sanitaris, o estàndards entre d'altres, que representen un impediment real al consum i que amaguen veritables i elevades barreres proteccionistes, la Comissió s'ha servit del principi de reconeixement mutu i de l'harmonització i desenvolupament del principi de subsidiarietat. En aquest terreny, igualment pel que fa a l'eliminació de les fronteres físiques, l'avenç ha estat important mercè, sobretot, a la regla de la majoria qualificada. Avui els obstacles subsisteixen en les àrees on les decisions del Consell demanen la unanimitat. És el cas de la lliure circulació de persones on l'únic avenç substancial ha estat el reconeixement mutu de diplomes universitaris per a estudis de més de tres anys que ha entrat en vigor el gener passat. Per la mateixa raó és el cas de la fiscalitat de l'estalvi i la fiscalitat indirecta. L'objectiu del Llibre blanc és aplicar el mateix impost a les exportacions que l'aplicat en el mercat dels Estats membres, per la qual cosa cal adoptar un mecanisme de compensació per als ingressos fiscals entre els Estats productors i els consumidors. Pel que fa a l'IVA, cal unificar les diverses estructures de tipus vigent i respecte als impostos especials cal també trobar una estructura comuna.

De les directrius que han estat adoptades pel Consell, es desprèn que les divergències de posició es manifesten més freqüentment quan les decisions a adoptar fan referència a elements fonamentals de la política nacional o afecten a factors directament relacionats amb la sobirania dels Estats (control de l'accés al territori o dret d'establiment...)

Malgrat els importants avenços realitzats en l'assoliment del mercat interior, els beneficis esperats de la supressió de les barreres als intercanvis no es produiran plenament fins que la Comunitat tingui el conjunt de les seves fronteres obertes. La Comissió ha afirmat la seva voluntat d'arribar a una liberalització dels intercanvis de béns i serveis sobre la base de l'aventatge mutu o de la reciprocitat global d'acord a les regles i a l'esperit del GATT. És per aquesta raó que la directriu sobre moviments de capitals preveu el principi de la seva liberalització "erga omnes" i la segona directriu bancària preveu un lligam entre l'establiment dins de la Comunitat de bancs de països tercers i les possibilitats d'accés dels bancs europeus als països tercers implicats.

Pel que fa a l'àrea dels mercats públics de sectors no coberts pel codi del GATT (energia, aigua, telecomunicacions...) la possibilitat de la seva obertura podria ser extesa a les empreses dels països tercers.

Per copsar les conseqüències del mercat interior, la Comissió de les Comunitats ha encomanat la realització de diversos estudis. La principal conclusió de l'informe Cecchini de 1987 és l'estimació que l'impacte de la construcció del mercat únic comportarà la creació d'un potencial suplementari de creixement avaluat en uns 200.000 milions d'ecus anuals, al voltant de 30 bilions de pessetes, cosa que equival aproximadament al 5% del PIB de la Comunitat. Alhora possibilitarà la creació d'uns dos milions de noves ocupacions i una disminució

dels preus al voltant d'un 6% dins del marc d'una política econòmica de continuïtat. Però aquests guanys no es concretitzaran si no és pel desenvolupament de polítiques micro-econòmiques apropiades. La iniciativa comunitària té una doble lògica: assegurar un màxim d'eficacitat econòmica al projecte de mercat interior i una redistribució dels efectes ateses les desigualtats del desenvolupament estructural entre els Estats membres. En un mercat sense trabes, el reforçament del procés competencial és la condició fonamental per millorar el benestar general. Aquesta raó explica la multiplicació d'operacions de fusió i preses de participació dels darrers anys temps, testimoni de l'esforç d'adaptació de les empreses al repte de 1992, i el reglament sobre el control d'operacions de concentració d'empreses, aprovat el desembre de 1989.

Amb unes polítiques d'acompanyament adequades els guanys del mercat interior podrien ser superiors. Es podrien crear cinc milions de llocs de treball, que representarien un augment del 7% del PIB actual de la Comunitat.

2. INCERTESSES DE MOMENT ACTUAL

2.1. Convergència entre les polítiques econòmiques dels Estats membres: falta de consens.

L'1 de juliol de 1990 amb la liberalització plena del mercat de capitals per a vuit Estats membres i prevista per Espanya l'1 de gener de 1993, la Comunitat es va comprometre a posar en marxa la primera etapa de la unió econòmica i monetària, l'èxit de la qual és d'una importància cabdal per a la realització de la unió econòmica i monetària. L'èxit de la primera etapa està condicionat al reforçament de la coordinació de les polítiques econòmiques dels Estats membres amb l'objectiu d'afavorir un creixement durader i una més gran convergència.

Des de l'entrada en vigor de la primera etapa de la unió econòmica i monetària, l'economia europea està vivint una sèrie d'aconteixements, tant de tipus extern com intern, que condicionen el seu creixement i fan que es trobi en una situació d'incertesa.

Per una part, el clima econòmic mundial s'està deteriorant d'una manera manifesta i els Estats Units i el Regne Unit es troben abocats a una certa recessió. La crisi del Golf ha agravat les incerteses i ha accelerat la inflació de nombrosos països, la qual cosa alenteix el seu creixement i les seves inversions. El comerç mundial està vivint una desacceleració i la forta depreciació del dòlar redueix la competitivitat de la indústria comunitària. Dins d'aquest context s'està desenvolupant la primera etapa de la unió econòmica i monetària.

La vigilància multilateral que, per primera vegada des de l'inici de la primera etapa s'ha portat a terme per avaluar l'estat de convergència de les polítiques

econòmiques, assenyala que alguns països hauran de fer un esforç complementari per evitar divergències més grans que posin en perill l'assoliment de la unió econòmica i monetària. En aquest sentit, Grècia, Itàlia, Portugal, Espanya i el Regne Unit, que presenten dèficits excessius, s'han compromès a lluitar contra la inflació i a supervisar les despeses públiques per tal d'evitar una Europa a dues velocitats. Alemanya, per la seva banda, es va comprometre en el seu moment a no augmentar els tipus d'interès per alleugerir possibles tensions en el SME, però, per fer front a un augment de la inflació com a conseqüència de la Unificació, el governador del Bundesbank ha optat per un augment de mig punt en el tipus de redescòmpte, amb els conseqüents efectes sobre les economies dels altres països.

Pel que fa a l'Estat espanyol, l'informe del Banc d'Espanya de 1990 indica que la reducció del retard amb els països de l'SME no ha estat suficient, malgrat la millora dels equilibris exteriors com a conseqüència de la disminució de la demanda interna i el procés d'atrapament dels Estats i de les regions més desfavorides és una condició a assolir durant la primera etapa de la unió econòmica i monetària.

L'informe Delors preveia que, el pas a una segona etapa tindria lloc una vegada totes les monedes comunitàries formessin part del mecanisme de canvis de l'SME, i s'haguessin intensificat els mecanismes de cooperació i coordinació de les polítiques monetàries. Avui, i després de l'obertura de la Conferència Intergovernamental que sobre la unió econòmica i monetària va tenir lloc el propassat 13 de desembre, s'ha acordat l'inici d'una segona etapa per l'1 de gener de 1994.

Pel mes d'octubre d'aquest any està prevista la cloenda de la Conferència intergovernamental, durant la qual els Estats membres hauran d'aprovar un nou tractat, condició sin est qua non per l'entrada en vigor de la segona etapa. Aquesta, té com objectiu el reforçament de les polítiques regionals i de la competència en el camp econòmic i, en l'àmbit monetari, la creació d'un sistema europeu de bancs centrals, amb un banc central europeu amb autonomia total respecte als governs nacionals i als òrgans comunitaris.

En aquest context, les discrepàncies entre els Estats membres són evidents, i el debat es centra sobre els textos del tractat a revisar. La Comissió ha presentat un projecte de nou tractat, l'objectiu del qual és possibilitar l'establiment d'una moneda única en una tercera etapa. Per altra banda, el Regne Unit renuncia a fer cessió de la seva sobirania monetària i ha proposat un projecte alternatiu, en el qual la diferència bàsica és el rebuig a una política monetària i a una autoritat monetària comunes. Per aquesta raó la seva proposta és establir un ECU fort (hard ECU) que serà la divisa que actuarà com a factor de convergència. Segons la proposta britànica, aquesta divisa podria evolucionar cap a una moneda única en el cas que els Estats així ho desitgessin. En lloc d'un Banc Cental Europeu, la seva proposta és crear un Fons Monetari Europeu que assumirà les tasques de gestió del mecanisme de tipus de canvi. La proposta britànica d'una moneda paral.lela, s'ha vist abocada a un seguit de crítiques que veuen que una moneda paral.lela afebliria el paper de l'ECU actual, agreujant la inflació i desequilibrant

les altres monedes. A més, es crearia una competència directa al marc alemany la qual cosa reforçaria una Europa a dues velocitats. En conjunt, la proposta britànica té un efecte descoratjador sobre la dimensió econòmica i monetària.

França, per la seva banda, ha fet conèixer també el seu projecte de tractat. És partidària d'una moneda única europea, d'una política monetària única i d'un Banc Central Europeu. Les seves propostes preveuen establir una unió econòmica i monetària sòlida, democràtica i europea, per la qual cosa cap país pot bloquejar l'establiment d'una moneda única ni cap país pot tampoc quedar exclòs del procés. La proposta francesa és partidària d'iniciar el més ràpid possible una tercera etapa, la qual cosa, avui, encara no gaudeix de consens.

L'últim Estat en presentar el seu projecte fins avui, ha estat l'Estat espanyol. La seva proposta es caracteritza per un esperit de compromís entre les conclusions del Consell de Roma, la proposta britànica, el projecte de la Comissió i l'informe Delors. La proposta espanyola preveu l'establiment en una segona etapa d'una cistella de dotze monedes, semblant a l'actual, però dins la qual els tipus de canvi centrals de l'ECU serien revisats automàticament cada vegada que hi hagués un realiniament. A diferència de la proposta anglesa que preveu una convergència econòmica fruit de la competència entre les monedes, el Sistema Europeu de Bancs Centrals coordinarà la política monetària dels diferents Estats i prepararà l'establiment de l'ECU com a moneda única en una tercera etapa.

Del conjunt d'aquestes propostes, el president de la Comissió i responsable de l'informe del seu nom, J. Delors que assenyalava les idees bàsiques de la unió econòmica i monetària establint un procés per etapes, ha assenyalat darrerament un conjunt de qüestions que queden pendents, les quals hauran de ser assumides pels Estats. Per un costat cal redefinir, el contingut de la unió econòmica i monetària i de la unió política i fer veure la necessitat que les dues avancin paral·lelament. A més, el paper de l'ECU i la seva acceptació per part dels particulars, de les empreses i dels governs i la definició de la responsabilitat de les diferents institucions. Finalment, hi ha dos temes de difícil consens des del punt de vista polític i que no són menys importants: la cohesió econòmica i social i l'harmonització fiscal.

Pel que fa al tema de l'harmonització fiscal, el retard és considerable, per bé que en el darrer consell ECOFIN l'impuls donat a l'abolició de les fronteres fiscals ha estat important. Els objectius de la presidència luxemburgesa es decanten per aquest tema: transposició a la forma jurídica dels règims transitoris de l'IVA i dels impostos especials, definició dels règims particulars de l'IVA, apropament dels tipus impositius i la fiscalitat sobre els transports.

2.2. La Comunitat i el comerç internacionals. Les negociacions del GATT. El problema de la PAC.

La Comunitat Europea té, en el terreny internacional, un paper extens i cada vegada més important; i, en concret, és en el comerç internacional on es troba la base de les relacions exteriors de la Comunitat.

Algunes xifres, que hem avançat anteriorment, poden il·lustrar aquesta realitat: en els intercanvis mundials, li correspon un 19% (contra el 17% d'EEUU i el 10% de Japó). És ben conegut de tothom que la CE és la primera potència importadora a nivell mundial, i la segona pel que fa a les exportacions.

En aquest context, és especialment rellevant el fet que la Comunitat pren la paraula en nom dels seus Estats membres en nombroses ocasions, sobre tot en la signatura d'acords comercials i quan participa en negociacions sobre el comerç internacional, entre les quals cal destacar les que es duen a terme en l'àmbit del GATT (Acord General sobre Aranzels i Comerç), i que tenen com a objectiu la lliberalització dels intercanvis a nivell mundial.

L'actual ronda de negociacions (la 8a) es va iniciar l'any 1986 a Punta del Este (Uruguay) i tenia que concloure el desembre de 1990 havent assolit una sèrie d'objectius relatius a la lliberalització del comerç internacional. No obstant, al llarg de les diferents sessions, s'han anat palesant diversos problemes que finalment han impedit arribar a un consens entre les parts i tancar la Ronda Uruguay amb èxit durant la Conferència Ministerial celebrada a Brusel·les del 3 al 7 de desembre passat.

La Ronda Uruguay engloba quinze grups de negociació que tracten tant de sectors econòmics com de qüestions institucionals del GATT. Aquests grups són els següents: Aranzels; Mesures no aranzelàries; Productes provinents dels recursos naturals; Tèxtil; Agricultura; Productes tropicals; Articles del GATT; Acords resultants de mesures comercials; Mesures de salvaguarda; Subvencions i mesures compensatòries; Propietat intel·lectual (TRIPs); Mesures relatives a les inversions lligades al comerç (TRIMs); Solució als desacords; Funcionament del GATT; Serveis.

En concret, els punts conflictius ja detectats avans de desembre de 1990 i que finalment han bloquejat les negociacions, han estat els següents: serveis, sector tèxtil, Trims, Trips, agricultura, i qüestions relatives a les regles del GATT. No obstant, es pot identificar un factor que ha contribuït, si més no, a dificultar el consens, i que és el temença dels grans partners de la CE en el si del GATT (EEUU i Japó) a que l'assoliment del Mercat Interior converteixi a la Comunitat en una fortalesa a la que difícilment puguin accedir els productes foranis. Aquesta idea, present a les negociacions des dels inicis de la ronda, ha contribuït en gran mesura a que la postura encapçalada pels USA, fos cada vegada més exigent i intransigent.

La suspensió de les negociacions. Causes.

Per bé que, com acabem de veure, els punts conflictius eren diversos, el detonant de la crisi de la ronda ha estat el capítol agrícola.

En aquest capítol, l'objectiu que es persegueix a llarg termini, és l'establiment d'un sistema d'intercanvis basat en el mercat; per tant, les negociacions havien de permetre definir un marc idoni per a la liberalització del comerç dels productes

agrícoles i integrar el sector en l'àmbit i la disciplina del GATT, la qual cosa comporta una reducció substancial de les mesures de suport i protecció de que gaudeix actualment el sector en tots els països. En concret les regles del GATT haurien de cobrir totes les mesures lligades als intercanvis:

Importacions: tarifes duaneres i restriccions quantitatives, així com altres restriccions no aranzelàries.

Exportacions: ajuts directes a les exportacions i mesures de suport internes (inclou els ajuts als ingressos i als preus) que afecten directa o indirectament el comerç, així com qualsevol tipus de prohibició i restricció a les exportacions.

En qualsevol cas, en les negociacions es tenen en compte les circumstàncies dels països en vies de desenvolupament, als quals s'els garanteix un tractament especial i diferenciat.

La posició de la Comunitat és la següent: la Comunitat proposa la reducció, entre 1986 i 1996, d'un 30% dels ajuts interns pels principals productes agrícoles mitjançant la reducció dels preus garantitzats als productors i la reducció de la protecció en frontera. En compensació, la Comunitat establiria drets aranzelaris sobre les importacions dels productes de substitució dels cereals, que entren en franquícia des de 1962. Pel que fa a les exportacions, la CE vol mantenir els ajuts existents avui dia, que es basen en la diferència existent entre el preu en el país exportador i el preu mundial.

Els principals adversaris de la CE en aquest punt són els EEUU i els països del Grup de Cairns, que demanen que la Comunitat redueixi, d'aquí a l'any 2000, els seus ajuts interns en un 75%, i els ajuts a l'exportació en un 90%.

Aquestes diferències han impedit l'avenç de les negociacions. De fet, les negociacions s'han suspès per que la CE es va negar a acceptar el document presentat pel grup de les negociacions agrícoles com a punt de partida. Així doncs, davant la postura de la Comunitat, EEUU i el grup de Cairns van estimar impossible progressar sobre el capítol agrícola; a més criticaven a la Comunitat el fet de no haver presentat en cap moment propostes específiques en l'àmbit de les exportacions, limitant-se a rebutjar les propostes dels seus partners.

La Comunitat, però, s'ha manifestat en tot moment disposada a reempendre les negociacions tant aviat com s'arribés a un consens de base. El primer pas era posar en clar la campanya internacional que havien montat els EEUU per forçar la Comunitat a abandonar la PAC, i en fer comprendre als seus associats que no es pot pretendre que la CE es converteixi en el mercat principal de les seves exportacions mentre és altament excedentària en determinades produccions, i quan ja ara és la primera potència importadora de productes agrícoles.

En tot cas, la Comunitat afirma que els interessos dels seus associats no li són aliens (sobre tot en el cas de països en vies de desenvolupament), que a l'hora de negociar ha estat sempre flexible, i que la filosofia del mercat interior iguala o sobrepassa la filosofia nordamericana del "lliure canvi". Referint-se al motiu de la

suspensió de les negociacions (el gran escoll agrícola), la Comunitat s'ha mostrat partidària d'abandonar les demandes maximalistes en un tema concret, en favor d'un camp de negociació més ampli. Aquesta actitud optimista de la Comunitat es reflexava en les paraules de M. Ruggiero, president del Consell durant la presidència italiana, que considerava que "la suspensió de les negociacions a causa de l'impasse en el sector agrícola no suposa més que un retard en la fase final de la Ronda Uruguay".

Les negociacions han estat repeses recentment (febrer de 1991). Com era d'esperar, la reforma de la PAC que s'està debatint actualment al sí de la Comunitat sobre la base del document presentat pel comisari Mac Sharry, obre noves vies de cara a resoldre les diferències CE/EEUU en quant a la supressió de les subvencions agrícoles, i dóna un nou marc als acords de comerç internacional. Així doncs, es pot considerar el projecte de reforma de la PAC com a element de negociació en la Ronda Uruguay.

2.3. Les relacions amb els països de l'Europa de l'Est. Procés de democratització, adaptació de llurs estructures econòmiques, problemes de finançament (BERD).

La signatura, el juny de 1988, de la declaració conjunta relativa a l'establiment de relacions oficials entre la CE i el CAME (Consell d'Assistència Mutu Econòmic), va suposar un aconteixement molt significatiu no només per Europa, sino per a tot el mon. Fins a les hores, les relacions de la Comunitat amb els països de comerç d'estat havien estat molt limitades ja que aquests no reconeixien oficialment la CEE. De fet, la Comunitat havia proposat a diversos d'aquests països la realització d'acords comercials, i l'oferta de la Comunitat havia quedat sense resposta formal. (De tota manera, existien una sèrie d'acords sectorials d'alcanç molt limitat, sobre el comerç de certs propductes tèxtils, siderúrgics i agrícoles amb Hongria, Polònia, Bulgària, Txecoslovàquia i l'RDÀ).

L'establiment de relacions entre el CAME i la CEE és important des de tots els punts de vista:

- a nivell polític, per que el compromís, per part dels països del CAME, de configurar un model d'Estat democràtic, suposa una ampliació del camp de cooperació; a més implica el reconeixement d'una organització econòmica internacional com és la Comunitat Econòmica Europea;
- a nivell econòmic, per que la cooperació entre les dos parts pot suposar un salt qualitatiu per a les economies de l'Europa de l'Est i de l'Oest, que són complementàries i interdependents, i per que comportarà un canvi radical del mapa econòmic a escala mundial;
- i per que suposa el triomf del procés d'integració endegat a l'Europa Occidental, que ara, a punt de fer realitat el mercat interior, es situa a un nou nivell.

L'existència de relacions oficials, però, no és suficient per sí mateixa per que la cooperació s'intensifiqui i sigui més eficaç; és només un punt de partida, i fa falta articular un mecanisme de cooperació.

Des que es van iniciar les relacions, la Comunitat ha posat de manifest el seu interès per donar suport al procés de reforma política, econòmica i social que s'està desenvolupant en els països de l'Est, i que provoca òbviament problemes d'ajust. A més, les serioses dificultats que han passat les economies d'aquests països durant els darrers anys han comportat una pèrdua considerable en quant a la seva competitivitat, de manera que avui dia és impensable que s'integrin en els circuits normals del comerç internacional si no compten amb un cert grau d'ajut.

Així, el suport de la Comunitat es canalitza a través de dues vies:

- la coordinació de l'assistència procedent del Grup dels 24 països industrialitzats;
- les relacions bilaterals entre la CE i els països de l'Est.

I, a més, la Comunitat s'intenta coordinar amb la resta d'organismes internacionals de caire econòmic i financer (Banc Mundial, Fons Monetari Internacional...) a fi i efecte d'assegurar l'eficàcia dels recursos mobilitzats en favor d'aquests països. Centrem-nos en les relacions bilaterals CE/països de l'Est:

Una vegada establertes les relacions diplomàtiques normals, l'obertura de les primeres delegacions de la Comissió en aquests països ha facilitat enormement aquelles i s'ha completat la xarxa d'acords comercials i de cooperació, instrument bàsic per estimular el comerç i per crear noves oportunitats comercials.

Els països de l'Europa Central i Oriental han viscut canvis espectaculars en aquest breu període de temps, i els governs formats després de les primeres eleccions democràtiques que s'hi han celebrat han manifestat interès en aprofundir les seves relacions amb la Comunitat, sol·licitant la celebració d'acords d'associació. (Les primeres converses exploratòries s'han mantingut amb Polònia, Hongria i Txecoslovàquia, on el procés de reforma es troba més avançat).

La condició "sine qua non" per a la negociació d'aquests acords és la consolidació de les llibertats polítiques i econòmiques següents:

- supremacia del dret;
- respecte dels drets de l'home;
- creació del multipartidisme polític;
- realització d'eleccions lliures; i
- introducció de l'economia de mercat.

Així doncs, el passat mes d'abril de 1990, la Comissió va presentar al Parlament i al Consell, l'esborrany del contingut d'aquests acords d'associació que s'han batejat com "Acords Europeus". Aquests acords hauran de fer possible els següents objectius:

a) crear un clima de confiança i d'estabilitat propici per poder avançar en les reformes polítiques i econòmiques; això implica un diàleg polític que es durà a terme dins d'un marc institucionalitzat.

b) consolidar els fonaments de la nova Europa, reintegrant els països de l'Europa Central i Oriental a la vida política i econòmica d'Europa, i deixant-los participar en el procés d'integració que viu actualment la CE, caracteritzat per l'assoliment del

Mercat Interior.

c) disminuir les incerteses en l'àmbit del comerç i de les inversions, gràcies a la liberalització dels intercanvis i a la creació d'instruments especials per a augmentar els intercanvis comercials, les inversions i per millorar l'entorn econòmic de les empreses.

d) facilitar el pas d'una economia d'estat i d'una divisió artificial del treball a unes estructures més racionals, amb una participació plena en el sistema econòmic mundial; l'assistència tècnica i la formació professional (àmbits on ja s'han dut a terme algunes accions a través del programa TEMPUS) han de permetre una reorganització de l'ocupació i de la ma d'obra en condicions socialment acceptables.

e) millorar la transparència i la coherència de l'ajut financer europeu, adaptant-lo a les noves prioritats que es detectin durant el període de negociació dels acords.

f) millorar els intercanvis d'informació i la cooperació cultural entre les dues parts.

En tot cas, i malgrat que alguns governs s'hi han mostrat interessats, la conclusió d'aquests "Acords Europeus" no pressuposa l'adhesió d'aquests països a la CEE.

La Comissió ha cregut oportú donar un marc comú als "Acords Europeus" ; és a dir, definir uns elements comuns, necessaris per a aconseguir els objectius que acabem de veure i per donar una base coherent a l'associació. Aquests elements comuns són els següents:

- el diàleg polític;
- la llibertat d'intercanvis i la lliure circulació;
- la cooperació econòmica;
- la cooperació financera;
- les institucions d'associació.

Però a partir d'aquest marc comú, els acords s'adapten a les particularitats de cada país; podem parlar doncs, de especificitat i diferenciació.

Per bé que, com hem vist, la Comunitat ha optat per una política clara de suport als països de l'Europa Central i Oriental i que diverses mesures han estat endegades amb aquest fi mentre es treballa en l'articulació d'un esquema de cooperació com poden ser els "Acords Europeus", actualment els esforços de la Comissió, així com el mateix procés general de reformes es troben en un moment d'impasse a causa de la crisi del Golf , ja que pot afectar molt greument la posició financera de les dues parts, però molt especialment la dels països de l'Europa Central i Oriental. Tant és així, que el Consell Europeu celebrat a Roma durant el 14 i 15 de desembre de 1990, va acordar la necessitat de pendre iniciatives comunitàries per fer front a les necessitats de finançament d'aquests països, que podrien consistir en un finançament complementari al de les institucions financeres internacionals, limitat en el temps, i atorgat cas per cas, en funció de les necessitats reals de cada país a fi i efecte de garantir la màxima eficàcia.

Les relacions amb la Unió Soviètica

La situació de l'URSS és particularment problemàtica tant en l'àmbit de les reformes interiors com en les relacions amb la Comunitat i en la seva integració dins del sistema econòmic mundial. L'acord de comerç i de cooperació que ha entrat en vigor l'abril de 1990, ofereix de moment un marc apropiat per a les relacions CE/URSS. De tota manera, cal reexaminar aquestes relacions i buscar els mitjans adequats per a desenvolupar-les per tal de respondre a la situació que els canvis econòmics i polítics vagin dibuixant.

La Comunitat té la intenció de donar suport al procés de reformes en que actualment es troba immersa l'URSS. En aquest sentit, el Consell europeu celebrat a Roma el 14 i 15 de desembre de 1990 va adoptar una sèrie de decisions i orientacions per contribuir a l'èxit de les reformes endegades a curt, mig i llarg termini:

- per fer front a les necessitats alimentàries i sanitàries urgents, la Comunitat ha posat a disposició de la URSS la quantitat de 750 Mecs;

- pel que fa al sanejament i la recuperació de l'economia soviètica, es considera que la funció de la Comunitat ha de consistir sobretot en una cooperació que ajudi l'URSS a mobilitzar els seus propis recursos, i que es podria basar en l'assistència tècnica en tots els àmbits (formació en la gestió pública i privada, en els serveis financers, transports, energia, etc.);

Quant a les relacions econòmiques a més llarg termini, s'identifiquen diversos sectors d'interès comú i essencials per a l'economia soviètica (energia, telecomunicacions, transports, i indústria agroalimentària), per als que seria convenient definir uns instruments i un marc apropiat per a una cooperació eficaç.

- el Consell Europeu considera la idea d'un gran acord entre la Comunitat i la URSS que englobi el diàleg polític i tots els aspectes de la cooperació econòmica, així com la cooperació en l'àmbit cultural. Aquest acord s'hauria de celebrar avans de que finalitzi l'any 1991.

A més, la Comunitat dóna suport a l'objectiu soviètic de dur a terme gradualment una inserció en l'economia mundial, i s'ofereix a utilitzar la seva influència per a facilitar la seva entrada en les institucions financeres internacionals (FMI, BERD, etc.) que, en definitiva, són el marc en el que es gestionarà l'assistència macroeconòmica a la URSS.

Com a conclusió, podem dir que totes aquestes accions posen de manifest que els objectius de la Comunitat en l'àmbit de les relacions amb l'Europa de l'Est (i en general en l'àmbit de les relacions internacionals) es decanten per a una cooperació econòmica en qualsevol camp que pugui considerar d'interès mutu.

El Banc Europeu de Reconstrucció i Desenvolupament (BERD)

Atès que el procés de reformes que s'està duent a terme en la majoria dels països de l'Europa Central i Oriental (sobretot les reformes econòmiques) requereix un considerable esforç financer, la Comunitat Europea, juntament amb el Banc Europeu d'Inversions (BEI) i quaranta països van acordar, el passat mes de gener de 1990, la creació d'un Banc Europeu de Reconstrucció i Desenvolupament, de caracter eminentment europeu, però internacional en el seu accionariat. El BERD, constituït finalment el mes de novembre de 1990, és la primera institució bancària que reuneix a països d'Occident i de l'Est, i té com a objectiu ajudar a la reconstrucció econòmica dels països de l'Europa de l'Est i integrar-los en l'economia de mercat.

El paper de la Comunitat (principal implicat) durant les reunions que han precedit la creació del BERD ha estat decisiu, i actualment hi participa com a membre destacat aportant la meitat del capital social, que s'eleva a 10.000 Mecs.

2.4. La possible ampliació de la Comunitat i la possible creació d'una zona de lliure comerç entre els EEUU, Mèxic i Canadà: la importància de la integració econòmica.

És un fet que l'economia es troba cada vegada més interrelacionada a nivell mundial. Avui dia és ineficient l'adopció, per part d'un país, de decisions de política econòmica sense tenir molt en compte el que fan la resta de països, sobretot aquells que hom qualifica de "potències", com és el cas d'EEUU, Japó, o la pròpia Comunitat. Però paral·lelament s'observa també un altre fenomen: el fenomen de la integració. En efecte, en alguns casos aquesta interrelació s'intensifica a nivell regional quan un grup de països, dins d'una determinada àrea geogràfica, decideixen iniciar un procés d'integració que pot anar des d'una zona de lliure canvi fins a estadis superiors com són la unió duanera, el mercat comú, o la unió econòmica i monetària, per acabar més enllà de l'àmbit econòmic, constituint una unió política.

La Comunitat Econòmica Europea és avui dia el màxim exponent d'aquest fenomen, iniciat l'any 1958, i que es troba, trenta anys després, culminant la realització del mercat comú i preparant les reformes que s'hauran d'introduir en el tractat fundacional (Tractat de Roma) per poder accedir a un grau superior d'integració com és la unió econòmica i monetària.

Els països europeus que actualment participen en aquesta experiència són 12. Això fa que sovint es parli d'una "Europa a dues velocitats", ja que com més s'intensifica la integració entre els Estats membres de la CEE, hi ha el perill de que augmentin les diferències amb els països de la resta d'Europa.

Per evitar-ho, els països de l'EFTA han procurat sempre no desmarcar-se dels seus veïns comunitaris; de fet, des de 1973 aquests països han format amb la Comunitat una zona de lliure canvi, de manera que els drets de duana i les restriccions als intercanvis han estat suprimits. El desig és, però, d'anar més enllà, i actualment s'està negociant la creació d'un "Espai Econòmic Europeu" (EEE) que faria més estrets els llaços existents avui dia entre ambdues parts (cobriria les quatre llibertats, i per tant, asseguraria dins de l'EEE, el respecte a les condicions de competència i de no discriminació).

Cal destacar, a més, que dos països de l'EFTA (Austria i Suècia) han manifestat el seu interès en adherir-se a la Comunitat i que un tercer ho podria plantejar properament (Noruega).

Com a mostra de la importància que té actualment el fenomen de la integració dins de l'ordre econòmic internacional, fem esment de la proposta, molt recent, de crear una zona de lliure canvi entre els Estats Units, Mèxic i Canadà. No cal dir que, de fer-se, Nord-Amèrica es convertiria en una zona amb un elevat potencial econòmic, sobretot quant a domini del seu merat, que es contraposaria en determinats àmbits a la nova Europa que en els darrers temps s'està configurant.

3. UNA PERSPECTIVA CAP AL FUTUR: LA CONSOLIDACIÓ DE LA CE COM A POTÈNCIA MUNDIAL.

3.1 Mantenir un clima d'estabilitat i creixement.

Per tal de mantenir el creixement econòmic i l'ocupació en l'actual marc d'incertesa, la Comunitat compta amb les forces suficients. El manteniment d'un clima d'estabilitat, l'assoliment del mercat interior, la millora de la cohesió econòmica i social i els progressos en el camp del medi ambient tenen com objectiu reforçar el potencial de la Comunitat. L'actual deteriorament de les perspectives a curt termini, no han de modificar les capacitats intrínseques de l'economia comunitària. Ara més que mai i en el context de la primera etapa de la unió econòmica i monetària, cal una coordinació més accentuada de les polítiques econòmiques.

A curt termini, les previsible oscil·lacions del preu de l'energia, accentua la tendència cap a un augment dels costos i dels preus. Per això cal actuar de manera coordinada evitant divergències que podrien agravar la situació i, per tant, repetir l'experiència dels xocs petrolers que ens han precedit. En aquest sentit caldrà reforçar les polítiques de conservació de l'energia per tal de reduir la dependència energètica i mantenir una estabilitat global dels preus. La liberalització dels moviments de capitals i la més gran estabilitat dels tipus de canvi en l'SME, fa que cada vegada sigui menys eficaç utilitzar l'instrument del tipus d'interès, per la qual cosa, l'augment dels tipus d'interès a llarg termini suscita preocupacions i fa necessari també un reforçament de la política econòmica.

Per la seva banda, el sector públic s'haurà d'abstenir d'utilitzar l'estalvi per tal de

finançar les despeses públiques. Les importants necessitats actuals d'inversió (finançament de la democratització dels països de l'Est), podrien portar a un augment del tipus d'interès amb conseqüències negatives, a menys que l'estalvi augmenti en proporcions substancials.

Per mantenir les condicions fonamentals de creixement sostingut i generador de llocs de treball, el comportament dels salaris s'haurà d'ajustar de manera flexible a la diferent evolució dels Estats, atès el paper cabdal dels salaris en la preservació del potencial de creixement de la Comunitat.

3.2. Desenvolupar el potencial de la Comunitat.

L'assoliment del mercat interior, la unió econòmica i monetària i la cohesió econòmica i social, són els grans projectes de la Comunitat, pels quals s'han d'articular polítiques globals que contribueixin a millorar les perspectives de creixement.

Un dels objectius principals pel qual es va endegar el projecte de mercat interior, és fer front al fraccionament del mercat europeu que limita la seva capacitat de produir de manera òptima, frena el progrés tècnic i obstaculitza el desenvolupament de sectors de gran valor afegit. L'eliminació de les fronteres tindrà com efecte una intensificació de la competència, un augment de l'eficiència en la producció i de l'especialització i, per tant, un augment en l'elecció per part del consumidor final. Tots els operadors econòmics anticipen cada vegada més, un marc fortament competitiu a més de noves condicions i oportunitats. Aquestes perspectives positives s'accentuen pel fet que una moneda única culmini el procés d'assoliment del mercat interior. Per tal d'evitar pràctiques abusives per a la lliure competència, cal posar tots els esforços per articular una política de la competència eficaç.

Malgrat l'avenç important realitzat per l'assoliment del mercat interior, resten encara àrees on queda molt per fer. L'abolició total dels controls a les fronteres interiors i l'acceleració de la transposició de la normativa comunitària a la nacional, són objectius prioritaris d'aquest any 1991.

Pel que fa a la cohesió econòmica i social, l'objectiu principal és el desenvolupament harmoniós de totes les regions europees. Les diferències existents avui entre les regions més desenvolupades i les més desfavorides és encara important, malgrat que el creixement enregistrat en mitjana per les regions més desfavorides ha estat superior que l'enregistrat per les regions més desenvolupades. El doblement dels fons estructurals acordat al febrer de 1988 i el reforçament d'altres instruments financers ha permès reduir aquest retard. Els Estats econòmicament més forts podran contribuir a l'èxit del procés d'aproximació, preservant la dinàmica del creixement i obrint els mercats als intercanvis, però els Estats involucrats en el procés, són en última instància els responsables del seu propi desenvolupament.

Per tal que els costos d'ajustament, conseqüència dels canvis que tindran lloc en

el mercat, siguin el més reduïts possible, s'hauran de posar en marxa polítiques estructurals que afavoreixin la flexibilitat del mercat de béns i serveis. Dins d'aquesta línia cal situar la liberalització del mercat financer i la reforma del sistema impositiu. Alguns Estats membres han atorgat una prioritat especial a les polítiques d'educació i de formació, amb l'objectiu de reduir l'atur de llarga durada.

La liberalització dels intercanvis de béns i serveis en el mercat únic incidirà sobre el mercat d'ocupació i en particular sobre els sistemes de determinació dels salaris. Per aquesta raó, caldrà preveure sistemes flexibles de determinació dels salaris per permetre un ajustament ràpid i eficaç a les noves circumstàncies del mercat. Al mateix temps, s'hauran d'estructurar reformes en el sector públic per tal d'augmentar l'eficiència del sector i millorar l'aprovisionament de recursos. La Ronda Uruguay del GATT representa un esforç concertat per promoure els intercanvis i el creixement econòmic, i és per això que l'interès de la Comunitat és l'èxit de les negociacions per tal de consolidar-se com a plataforma comercial.

3.3. Reforçar la convergència de les polítiques econòmiques.

L'experiència de l'SME ha demostrat que el grau de convergència aconseguit pels Estats membres està estretament correlacionat amb el grau de disciplina monetària. Encara que la Comunitat ha millorat considerablement la seva convergència des de començaments de la dècada, queden encara problemes per resoldre en alguns Estats i en algunes àrees com ho han fet palès els resultats de la darrera vigilància multilateral a la qual han estat sotmesos els Estats membres, per tal d'avaluar l'estat de convergència de les seves polítiques econòmiques.

Per un costat la convergència de preus ha d'anar acompanyada d'una disminució en la progressió dels costos salarials. Aquest aminorament del creixement dels costos salarials tindrà com resultat l'augment de la rentabilitat de la inversió. Durant 1990, els Estats que han presentat tipus d'inflació més elevats són els que es troben encara en el marge ampli de fluctuació dins l'SME (el Regne Unit i l'Estat espanyol), Itàlia, que fluctua en el marge estret encara que des de fa molt poc, i Portugal i Grècia no afectats encara per la disciplina que imposa l'SME.

Aquests dos darrers Estats, hauran de fer un esforç important per tal d'adherir-se el més aviat possible al mecanisme de canvis de l'SME. Pel que fa a la convergència de les polítiques pressupostàries, les administracions públiques hauran de reduir les seves despeses i millorar les condicions d'oferta de l'economia. Els progressos en l'aspecte pressupostari encara que tenen un efecte a llarg termini, són essencials. Situacions cròniques de dèficit pressupostari poden posar en perill la credibilitat del compromís per mantenir l'estabilitat monetària i compromet el desenvolupament de les polítiques econòmiques.

Finalment, la convergència en els saldos de les balances de pagaments és d'importància cabdal en una economia en procés d'integració, on els moviments de capital estan completament liberalitzats i on els tipus de canvi són cada vegada més fixos. En el cas de l'Estat espanyol, el dèficit de la balança per compte corrent s'elevà a 3,5% del PIB el 1990. Aquest dèficit no ha de ser preocupant si

correspon a importacions de capitals per finançar el creixement de la inversió productiva. Per aquesta raó és imprescindible mantenir l'estabilitat dels tipus de canvi, amb l'objectiu de millorar la capacitat competitiva.

És per tot això, que és possible absorbir l'impacte de l'augment del preu del petroli i les tensions inflacionistes internes a mig termini mitjançant polítiques monetàries, pressupostàries i estructurals apropiades, per tal de mantenir les condicions idònies per un creixement sostingut de l'economia europea..

4. Conclusions

Crec que amb les qüestions que fins ara he presentat es pot fonamentar sòlidament el fet que la Comunitat Europea té un paper creixent i cada vegada més sòlid i decisiu en la comunitat econòmica internacional, malgrat el desencís, les dificultats i les incerteses que es fan especialment agudes en el moment present.

Cap estat membre de la Comunitat pot prescindir ja d'aquesta en àmbits tan fonamentals com l'agricultura, la pesca, la tecnologia, les negociacions internacionals, simplement prescindir de l'accés que se li assegura al gran Mercat Interior Europeu.

La Comunitat Europea ha de resoldre grans temes que se li plantegen precisament per les realitzacions assolides fins ara, com són aconseguir una veritable Unió Econòmica i Monetària, decidir el seu paper en el concert internacional tenint una autèntica dimensió política, escollir entre aprofundir en els seus límits territorials presents les seves competències i dimensió o ampliant-se a d'altres realitats europees, promoure l'Espai Europeu d'acord amb els països EFTA, decidir les seves relacions i la dimensió d'aquestes amb la Unió Soviètica, considerar el seu paper amb els països àrabs en general i amb els del Magreb en particular, ocupar-se decididament de l'Amèrica del Sur, i tantes d'altres qüestions importants que se li posen a l'agenda precisament perquè li exigeix la seva dimensió i pes econòmic en el Món.

Únicament unes paraules finals per destacar una certesa la de la realització del Mercat Interior Europeu pel 1993, una realitat que per a nosaltres significa un gran repte i al que hem d'adaptar-nos plenament a vint-i-un mesos vista, una adaptació gens fàcil en una situació econòmica molt més difícil que la que ha estat característica dels sis o set anys anteriors i en la que tenim àmbits públics i privats que presenten serioses dificultats per a assegurar l'èxit immediat d'aquesta inevitable adaptació. Es per això que crec que aquesta és l'esència del debat i de la tasca de fons que hauria de presidir el nostre treball i les nostres preocupacions de forma immediata.